

De bitcoin fiscaal bezien

Cryptomunten zijn door de enorme prijsstijgingen eind 2017 groots in de aandacht gekomen. Daarom in het volgende aandacht voor de behandeling in de inkomsten- en vennootschapsbelasting van dit relatief nieuwe fenomeen.

Cryptocurrency is digitaal geld. Men kan betalen of betaald worden in cryptomunten, daarin beleggen en handelen en speculeren op waardeontwikkelingen. Er is geen koppeling aan bestaande waarden, zoals goud. Waarde ontstaat door vertrouwen in de 'munt' en de achterliggende 'blockchain'. Dat vertrouwen is wisselend en zo ook de koers. Cryptomunten kunnen worden gekocht op een beurs of als beloning worden gegenereerd bij het proces dat 'mining' heet. Bij mining zet je een computer in om transacties binnen een blockchain vast te leggen en te valideren.

Inkomstenbelasting: box 3 of box 1?

In het algemeen dient, conform de rangorderegels in de inkomstenbelasting, eerst te worden beoordeeld of een voordeel belast-

baar is in box 1 (winst uit onderneming of resultaat uit overige werkzaamheden, loon uit dienstbetrekking speelt niet), voordat aan heffing in box 3 wordt toegekomen. Dit betekent dat toetsing aan de broncriteria voor resultaat uit overige werkzaamheden en winst uit onderneming moet plaatsvinden. Dit zijn:

- verrichten van arbeid
- deelname aan het economisch verkeer
- voordeel wordt beoogd
- voordeel is redelijkerwijs te verwachten

Voor 'winst uit onderneming' geldt aanvullend het 'duurzaamheidsvereiste': een organisatorische samenhang tussen de activiteiten.

Hoe kunnen deze broncriteria worden geprojecteerd op het beleggen in cryptomunten, het actief handelen daarin en het minen van deze munten?

Beleggen in cryptomunten

Voor belastbaarheid in box 1 moet met de aard en omvang van de arbeid 'normaal, actief vermogensbeheer' te buiten worden gegaan (art. 3.91 lid 1 sub c Wet IB 2001). Voor de particuliere belegger in cryptomunten zal dat zelden spelen. Aanwezigheid van voorkennis kan een transactie dan eventueel nog in de belaste sfeer trekken. Voorkennis zal bij cryptocurrency echter niet snel aan de orde kunnen zijn.

Actief handelen in cryptomunten

Bij meer actieve handel – meer arbeid – zal heffing in box 1 doorgaans afketsen op het vierde broncriterium: 'voordeel redelijkerwijs te verwachten'. Tenzij sprake is van voorkennis. Illustratief is het arrest van de Hoge Raad 9 september 2011, V-N 2011/43.13. Dit betrof een voormalig beleggingsadviseur, die voor zichzelf actief in kortlopende opties

ging handelen. Hij onderhield intensieve contacten met institutionele beleggers, raadpleegde relevante kennisbronnen en besteedde dagelijks 10-12 uur aan deze activiteiten. Hoe hard de man ook zijn best deed, een meer dan louter speculatief uitzicht op het behalen van voordeel werd niet aannemelijk geacht. Hij kon met name niet door specifieke deskundigheid, ervaring en relaties, het koersverloop van de gekochte opties beïnvloeden. Voordeel was daarmee redelijkerwijs niet te verwachten; geen box 1.

De (zeer) actieve cryptohandelaar/'daytrader' zal, net als de ex-beurshandelaar uit genoemd arrest, de koersontwikkeling van cryptomunten normaliter niet kunnen beïnvloeden. Het in box 1 betrekken van dergelijke handel is daarmee moeilijk voorstelbaar.

Mining van cryptomunten

Bij mining doet de computer het werk, maar daarvoor moet wel specifieke hard- en software aan het werk worden gezet. Arbeid lijkt dus aanwezig, zij het minimaal. Ook wordt deelgenomen aan het economisch verkeer. Door mining levert men een bijdrage aan het blockchainsysteem en dus een dienst aan de achterliggende gebruikers. Rest de vraag op welke wijze de criteria 'voordeel beoogd' en 'voordeel redelijkerwijs te verwachten' een rol spelen. Relevant zijn hier met name het medische proefpersonen-arrest (HR 3 oktober 1990, nr. 26.142, BNB 1990/329), het recepten-arrest (HR 14 april 1993, nr. 28.847, BNB 1993/203) en de piramide-spelen-arresten (HR 1 februari 2002, nr. 36.238, BNB 2002/128, HR 1 februari 2002, nr. 36.668, BNB 2002/129 en HR 1 februari 2002, nr. 35.848, BNB 2002/127).

De toets aan de broncriteria 'voordeel beogen en verwachten' bewerkstelligt dat voorzienbaar blijvend verliesgevende activiteiten buiten de inkomenssfeer blijven. Verliezen uit dergelijke activiteiten zijn niet aftrekbaar, maar incidentele voordelen blijven eveneens buiten het inkomensbegrip.

Vertaald naar de miner is dan de vraag of, gelet op onder andere zijn (energie)kosten en investeringen, de activiteit voorzienbaar blijvend verliesgevend is. Zelfs als hij incidenteel een cryptomunt weet te delven.

In de huidige markt lijkt het voor de kleinschalige miner niet eenvoudig om nog voordeel te behalen. Met Bitcoins vrijwel uitgesloten, bij andere munten ligt dit weer anders (zie bijvoorbeeld de calculator op www.cryptocompare.com). Wanneer het minen wordt 'geprofessionaliseerd' door investering in speciale, dure computers, huur van ruimte, aansluiting bij een groep samenwerkende miners etcetera, zal een positief resultaat sneller in box 1 belastbaar zijn.

Op de ondernemingsbalans

Voor cryptocurrency op de ondernemingsbalans bepaalt goed koopmansgebruik de wijze van winstbepaling. Cryptocurrency wordt door de Belastingdienst (nog) niet als geld gezien. Waar vreemde valuta in de regel op dagkoers zullen moeten worden gewaardeerd, geldt dit in die visie dus voor cryptovaluta niet.

Als de aard van de onderneming niet de handel in cryptocurrency is, lijkt het logisch aan te sluiten bij de winstbepalingsregels voor effecten: historische kostprijs of lagere marktwaarde. Om die reden kan winstneming uitgesteld worden tot het moment van realisatie, bij verkoop. Enorme papieren koerswinsten, zoals in de voorbije periode, worden zo buiten het fiscaal resultaat gehouden.

Richt de onderneming zich op handel in cryptocurrency, dan is ook behandeling als voorraad denkbaar. Fiscaal komt dan waardering volgens ijzerenvoorraadstelsel, LIFO of FIFO in beeld. Gezien de volatiele handel, lijkt alleen het ijzerenvoorraadstelsel, mits sprake is van structurele prijsstijgingen, een reële mogelijkheid om fiscale winstneming uit te stellen.

Cryptocurrency in box 3

De Belastingdienst schaaft cryptocurrency onder 'overige vermogensrechten met waarde in het economische verkeer' (art. 5.3 lid 2 sub f Wet IB 2001). 'Uitdaging' bij de bepaling van de waarde van de cryptomunt per 1 januari (0:00 uur), is dat er niet één centrale beurs is, maar wereldwijd vele beurzen die cryptomunten verhandelen. Er zijn echter wel websites die gemiddelde koersen van enkele grote beurzen vermel-

den (bijvoorbeeld www.bitcoinaverage.com). Bij gebrek aan beter, of aan een door de Belastingdienst gepubliceerde koerslijst, lijkt het juist om aan te sluiten bij een aldus bepaalde koers.

N.B. In zijn brief van 28 mei jl. – Beantwoording vragen vaste CIE Financiën fiscale aspecten cryptovaluta – geeft staatssecretaris Snel van Financiën aan de meest voor de hand liggende koers, die van het gebruikte omwisselplatform te vinden.

Navordering

Interessante vraag is voorts welke navorderingstermijn van toepassing is voor een niet aangegeven bezit aan cryptomunten. Is de geografische plaats van de munt überhaupt bepaalbaar en (dus) relevant voor de navorderingstermijn? Wat als de munten op de harde schijf staan van een computer die fysiek in Nederland staat? Of als ze op een buitenlandse server staan? Wat als de munten inmiddels zijn omgezet in een papieren QR-code die in Nederland wordt bewaard? De Belastingdienst heeft op het punt van de verlengde navorderingstermijn nog geen standpunt kenbaar gemaakt. Dit zal nog nader geduid moeten worden.

Tot slot

Cryptomunten vormen een relatief nieuw fenomeen dat 'gevangen' moet zien te worden in bestaande fiscale concepten (of waarvoor nieuwe concepten ingericht moeten worden). Naar verwachting zal op dit gebied de komende jaren nog volop ontwikkeling te zien zijn. Ook binnen het ministerie van Financiën worden hier thans gedachten over gevormd, zie bijvoorbeeld de recente brief van staatssecretaris Snel waarin een visie op enkele aspecten van cryptovaluta wordt gegeven. ■

Dit artikel is geschreven door mr. Bart van Mechelen, SRA-Bureau Vaktechniek. Lees ook de [Praktijkhandreiking Fiscale en verslaggevingsaspecten cryptocurrency op www.sra.nl/vaktechniek](http://www.sra.nl/vaktechniek). Hier vindt u ook nog meer informatie, handboeken en praktijkhandreikingen over dit onderwerp. Heeft u een vraag? Stuur dan een bericht naar vaktechniek@sra.nl.